MDA, Chișinău, str. Kogălniceanu 86
construim.incredere@gmail.com
www.construimincredere.md | +373 692 000 491

DECLARAȚIA

Mișcării Civice „Construim Încredere” privind proiectul Legii privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova

Chișinău, 22 octombrie 2026

Mișcarea Civică „Construim Încredere” susține o administrație publică locală puternică, capabilă să ofere cetățenilor servicii de calitate oriunde ar locui. Recunoaștem că fragmentarea teritorială, depopularea și lipsa resurselor reprezintă probleme reale, care cer soluții curajoase. Tocmai de aceea considerăm că reforma administrativ-teritorială trebuie făcută corect: cu oamenii, pe baza legii și în spiritul autonomiei locale.

Am examinat proiectul Legii privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, elaborat de Cancelaria de Stat, care stabilește 273 de primării și înlocuiește cele 32 de raioane cu trei regiuni, începând cu alegerile locale generale din 2027. Proiectul conține în forma actuală, riscă să transforme o reformă a autonomiei locale într-o simplă redesenare a hărții, însoțită de o concentrare a deciziilor la nivel central.

Reforma nu poate însemna centralizare

Recomandarea 538 (2025) a Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei a cerut Republicii Moldova o descentralizare mai efectivă, iar raportul de monitorizare a constatat că principiul subsidiarității (art. 4 paragraful 3 din Carta europeană a autonomiei locale) nu este respectat. Evoluțiile recente merg însă în direcția opusă.

Prin reforma „Restart în educație”, votată de Parlament, consiliile raionale pierd calitatea de fondator al școlilor primare, gimnaziilor, liceelor și instituțiilor de învățământ special. La 21 octombrie 2026, Guvernul a aprobat crearea a 34 de agenții teritoriale pentru educație, subordonate direct Ministerului Educației și Cercetării, finanțate de la bugetul de stat, care vor administra aceste școli începând cu 1 ianuarie 2027 (în Chișinău și Bălți, din 2028). Nu este un caz izolat: asistența socială a trecut deja, prin reforma „RESTART” în asistența socială, de la raioane la structuri teritoriale ale administrației publice centrale.

Potrivit notei de fundamentare a proiectului de lege, aproximativ 77% din bugetele raioanelor pentru anul 2025, adică circa 7 miliarde de lei din 9,2 miliarde, au reprezentat transferuri pentru învățământ. Aceste resurse și responsabilități nu coboară spre primării, mai aproape de cetățeni, ci urcă spre minister. Regiunile care înlocuiesc raioanele sunt create fără nicio competență stabilită prin lege și, potrivit Guvernului, nu vor presta servicii publice. Constatăm, așadar, că nivelul al doilea al administrației locale este golit de conținut, iar deciziile privind școlile, directorii și rețeaua școlară se mută de la autoritățile alese local la structuri subordonate ministerului. Aceasta este centralizare, nu descentralizare.

Preocupările noastre

1. **Harta înaintea competențelor, regiuni fără un rol propriu.** Proiectul creează regiunile fără să le stabilească vreo competență, iar Guvernul precizează că acestea nu vor presta servicii publice. Rolul anunțat pentru regiuni (stabilirea priorităților de dezvoltare, pregătirea proiectelor și atragerea finanțărilor) îl exercită deja, pe aceleași teritorii Nord, Centru și Sud, agențiile de dezvoltare regională, subordonate Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, și consiliile regionale pentru dezvoltare, care aprobă strategiile și proiectele regionale. Conceptul Guvernului afirmă că rolurile vor fi „distincte”, dar nu explică în ce constă diferența.

MDA, Chișinău, str. Kogălniceanu 86
construim.incredere@gmail.com
www.construimincredere.md | +373 692 000 491

2. **Riscuri constituționale.** Art. 110 și 113 din Constituție prevăd raioane și consilii raionale care coordonează serviciile publice de interes raional. Nota de fundamentare nu analizează deloc compatibilitatea cu aceste prevederi, iar regiuni fără servicii publice ridică întrebări constituționale serioase.
3. **Consultări formale.** Art. 109 din Constituție consacră consultarea cetățenilor în problemele locale de interes deosebit. Proiectul nu stabilește nicio procedură de consultare pentru amalgamarea normativă și scutește expres amalgamarea de obligația de a prezenta Parlamentului rezultatele consultărilor (art. 20 alin. (3)). Mai mult, Guvernul supune consultării doar harta, fără competențele și finanțele noilor autorități, deși modul în care va funcționa această hartă depinde tocmai de ele. Consultarea trebuie să privească întregul pachet, deodată: harta, competențele și finanțarea. Comunități precum Bașcalia, unde 610 locuitori au respins unanim propunerea, au avut la dispoziție doar câteva zile pentru analiză și consultare, iar configurațiile contestate au fost menținute fără o motivare publică.
4. **Finanțare negarantată.** Textul legii nu garantează că resursele vor urma competențele. Stimulentele financiare sunt rezervate exclusiv unităților amalgamate voluntar, iar costurile tranziției nu sunt calculate.
5. **Lacune care pot bloca administrația.** Proiectul nu stabilește cine preia drepturile, datoriile și litigiile celor 31 de raioane care se reorganizează și nici cine execută bugetele acestora între alegerile din 2027 și sfârșitul anului.
6. **Reformă fără calcule, sate fără garanții.** Proiectul nu are la bază un studiu de fundamentare publicat sau o analiză de impact cuantificată: nu se știe cât costă tranziția, ce economii aduce și câți angajați vor avea noile primării și regiuni. Nota de fundamentare recunoaște că proiectul nu permite „stabilirea unui cuantum credibil al economiilor nete”, iar calculele privind personalul „vor putea fi făcute în 2027”. Totodată, legea nu garantează satelor care își pierd primăria un punct de acces la servicii și o formă de reprezentare, deși nota le promite.

Solicitările noastre

În acest context, solicităm:

Guvernului: să retragă proiectul de lege în forma actuală; să prezinte întreaga reformă într-un singur pachet: harta, competențele autorităților locale, finanțarea acestora și modificările electorale; să însoțească pachetul de un studiu de fundamentare și de calcule de impact: costuri, economii și numărul de angajați ai noilor instituții; să supună pachetul unei consultări publice de cel puțin 30 de zile, cu dezbateri în fiecare regiune și cu răspuns motivat la obiecțiile comunităților;

Guvernului și Parlamentului: harta să nu fie votată fără legile privind competențele și finanțele locale. Toate trebuie votate împreună, pentru ca reforma să ducă responsabilități și bani spre comunități, nu spre centru;

Parlamentului: să nu adopte proiectul în forma actuală, să includă în lege procedura de consultare a comunităților și garanțiile pentru localitățile componente și să solicite Curții Constituționale interpretarea art. 110 și 113 din Constituție înainte de vot;

Partenerilor de dezvoltare ai Republicii Moldova: să condiționeze sprijinul pentru reformă de respectarea principiilor descentralizării și autonomiei locale asumate prin Carta europeană a autonomiei locale;

MDA, Chișinău, str. Kogălniceanu 86
construim.incredere@gmail.com
www.construimincredere.md | +373 692 000 491

Îndemnăm autoritățile locale, organizațiile societății civile și cetățenii să participe activ la consultări, să își facă auzită vocea și să își apere dreptul de a decide asupra problemelor comunităților lor. Doar împreună putem obține o reformă care să întărească, nu să slăbească, comunitățile locale.

Mișcarea va elabora un aviz consolidat la proiectul de lege, cu propuneri concrete de modificare a textului, pe care îl va prezinta Cancelariei de Stat în cadrul consultărilor publice, și se va adresa Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei pentru examinarea reformei în cadrul mecanismului de monitorizare a Cartei europene a autonomiei locale.

Reforma administrativ-teritorială va reuși doar dacă oamenii vor avea încredere în ea. Încrederea nu se construiește prin termene de câteva zile și prin decizii luate în birouri, ci prin consultare reală, reguli clare și resurse garantate pentru comunități. Rămânem deschiși dialogului cu Guvernul, Parlamentul și autoritățile locale pentru o reformă europeană a administrației publice: mai aproape de cetățeni, nu mai departe de ei.

Mișcarea Civică „Construim Încredere”